

Woke is zo radicaal geworden dat zelfs het Engeland van 1000 jaar geleden niet meer blank mag zijn. Maar blackwashing is en blijft brainwashing

Posted on 3 januari 2026 by Gastauteur

*Door Jan J.B. Kuipers**

Het Rijksmuseum van Oudheden (RMO) in Leiden viel in juni 2023 min of meer in eigen zwaard. Het museum was geheel volgens hedendaagse woke-normen in de expositie 'Kemet. Egypte in hiphop, jazz, soul & funk' op zoek gegaan naar de betekenis van de oude Egyptische en Nubische beschaving in het werk van vooral zwarte artiesten in de Verenigde Staten, zoals Eddie Murphy als farao Ramses, en Beyoncé en Rihanna als koningin Nefertiti. Hetzelfde jaar beleefde ook de première van de Netflix-miniserie *Queen Cleopatra* (2023), waarin de van afkomst Grieks-Macedonische Cleopatra wordt vertolkt door de zwarte Britse actrice Adele James.

‘Geen goede docu en geen goede dramaserie,’ verwoordde *Veronica Superguide* de algemene waardering.

Een van de woke-speerpunten is het verzet tegen de vermeende ‘toe-eigening’ van andermans (lees niet-westerse) cultuurelementen door het perfide Westen. Het RMO kreeg nu van Egyptische zijde hetzelfde verwijt: men deed aan geschiedvervalsing en werkte mee aan de toe-eigening van de oud-Egyptische cultuur door Amerikaanse zwarte artiesten. Sinds 1975 nam het RMO in Sakkara deel aan onderzoek en opgravingen, nu haalde de Egyptische overheid een streep door die samenwerking. In Leiden stond men paf. ‘Onbetamelijk,’ vond een boze en verbijsterde RMO-directeur Wim Weijland.

Kleurenblind?

Het Leidse relletje is maar één voorbeeld uit de nog altijd toenemende stroom van *blackwashing* waarmee de argeloze cultuurconsument sinds pakweg een decennium wordt overspoeld. We kleuren het verleden in met onze contemporaine waarden. Het cultuurrelativisme uit antropologische hoek – elke cultuur is gelijkwaardig, kortgezegd – was in de twintigste eeuw het antwoord op het superioriteitsdenken van het Westen, dat ook sterk in de geschiedschrijving tot uiting kwam. Dit leidde tot het doorslaan van de pendel naar de andere kant, getuige een opbloeiende subdiscipline als *black history* en het niet van absurditeit gespeende verzet tegen de genoemde culturele toe-eigening.

In de populaire cultuur hebben deze trends geleid tot zogenoemde ‘kleurenblinde’ casting in overigens naar historische waarheidsgetrouwheid strevende tv-series als *King & Conqueror* over de invasie van Engeland door Willem de Veroveraar in 1066 (BBC, 2025) en *Valhalla* (Netflix, 2022-2024). De laatste serie was bedoeld als opvolger van de succesvolle tv-serie *Vikings* (2013-2020).

Dat de BBC de aanpassing van de westerse geschiedenis aan de courante politieke correctheid fanatiek nastreeft, is bekend van tal van voorbeelden. Dit geldt ook voor Netflix, waar de commerciële lading eveneens wordt gedekt door de vlag van inclusiviteit en diversiteit. Voor de rol van jarl Haakon, de Vikingleider van Kattegat, werd in *Valhalla* de zwarte actrice Caroline Henderson gecast, een voorbeeld van deugverdwazing die slechts hier en daar wat protesterend gepiep opriep. Maar er was ook Joren Vermeersch, die naar aanleiding van Hendersons aanstelling in *De Standaard* van 19 september 2022 meldde: ‘De nieuwe serie *Vikings: Walhalla* op

Netflix leek me wel wat, maar verder dan de eerste aflevering raakte ik niet. Net als vele andere Netflix-series wordt ook deze om zeep geholpen door een kwalijk fenomeen dat de Amerikaanse entertainmentindustrie teistert: een maniakale obsessie met huidskleur.'

Uiteraard zorgden de Vikingen, als notoire wereldreizigers en slavenhalers, voor een portie etnische import in hun thuislanden, maar het ging dan vooral om slaven ('tot slaaf gemaakten' voor de vingerzwaaiers onder ons) of incidentele handelaren. Grootschalige etnische verschuivingen en handelskolonies van Aziaten of Afrikanen in de Scandinavische thuislanden zijn niet bekend. Een commentator meldde over de gekleurde vrouwelijke jarl op *reddit.com*: '*It would be like casting a white chick as Shaka (Zulu founder).*'

Tegenargument

Maar werden al die Indianen in oudere westerns ook niet gespeeld door blanke acteurs, ging *whitewashing* niet aan *blackwashing* vooraf? Dat is het argument van de voorstanders van *blackwashing*. Hun anti-historische kleurgevoel wordt gezien als anti-racisme, ofwel de promotie van 'gelijke behandeling die resulteert in gelijke kansen', zoals een *abstract* van een *Africana Studies*-publicatie van Alyssa M. Smith (2021) het uitdrukt. Moreel juist dus. Terwijl *whitewashing* natuurlijk een uitdrukking is van racisme, imperialisme en kolonialisme.

Zeker, ook *whitewashing* was een belachelijke praktijk. Maar al die blanke Indianen in oude westerns speelden nadrukkelijk *Indiaan*. Net als bij de 'middeleeuwse' dames met gepenseelde wenkbrauwen en een 1940-permanent in oude zwart-witfilms ging het om (weliswaar schromelijk bevooroordeelde en onbeholpen) pogingen om de realiteit van het verleden te benaderen. Terwijl jarl Haakon en al die andere gevallen van *blackwashing* nadrukkelijk 'verandering' van de geschiedenis tot doel hebben.

'Het zou toch kunnen?' is een meer pragmatisch gericht verweer van de historische zwartwassers. Wie kan bewijzen dat er geen gekleurde jarls waren? Dit is hetzelfde type argument als dat waarmee de holocaust wordt ontkend. Te bewijzen valt er niets voor wie de hand voor zijn ogen slaat. Wie blind wil zijn ziet niets, *blackwashing* is en blijft *brainwashing*.

'Maar *jullie* hebben eeuwenlang een blonde Jezus afgebeeld!' kan de gehaaide *blackwasher* terecht inbrengen. De verklaring daarvoor kun je tenminste

gedeeltelijk al vinden in Ludwig Feuerbachs [*Het wezen van het christendom*](#) (1841). De mens schept God naar zijn beeld: 'blonde' mensen projecteren een blonde god, paarden zouden een god met een paardengestalte bedenken.

King & Conqueror biedt zeker niet de eerste inkleuring van de gebeurtenissen rond 1066 in opdracht van de BBC. Enkele jaren geleden werd in een gedramatiseerde scène in een serieuze BBC-documentaire al een boodschapper van Willem de Veroveraar naar het Engelse hof vertolkt door een zwarte acteur. Een (door mij vertaald) commentaar op deze praktijk, op alweer *reddit.com*: 'De koningin van Engeland van eeuwen geleden zou eruit moeten zien alsof ze de koningin van Engeland van eeuwen geleden kon zijn. Er is niets mis mee om te erkennen dat zwarte mensen in Europa een relatief nieuwe toevoeging aan de samenleving zijn.'

Maar er waren in de dertiende eeuw toch al zwarte mensen in Engeland, er staat toch een donkere man afgebeeld in de marge van de *Domesday Abbreviato* uit circa 1241? Zeker, en alhoewel dit figuurtje naast andere voorbeelden een belangrijke rol speelt in de academische ophef door Britse *blackwashers*, gaat het hoogstwaarschijnlijk om wat men een Moor noemde. Niets bijzonders, gezien de destijds nog actuele Kruistochten.

Natuurlijk zullen er in de volle middeleeuwen zwarte mensen zijn geweest in noordelijk Europa, het gaat daarbij echter om individuen al of niet met een familiegroep, geen statistisch significante component van de bevolking. Hoe men in de middeleeuwen in Europa over 'anderen' dacht, toont de barbaarse behandeling van de Joden doorheen heel die periode tot vandaag de dag, als zelfs de verbeterde klimaatsirene Greta Thunberg zich op het schild van de antisemieten laat hijsen.

Stereotypen

Gelukkig zag Google het licht en haalde zijn AI-beeldgenerator Gemini vroeg in 2024 tijdelijk offline; deze was zwartwassend op hol geslagen en beeldde historische pausen en nazi's uitsluitend af als mannen van kleur. De algemene bedoeling was om blanke stereotypen te vermijden, waarna ook hier de pendel weer volledig de andere kant uitsloeg. Een oud-medewerker van Google zou aan *The Washington Post* hebben verklaard dat Google 'onder de motorkap' mogelijk termen had toegevoegd om zo divers mogelijk te zijn. Ene Frank J. Fleming verklaarde op X dat hij had geprobeerd op Google Gemini een beeld van een 'Caucasian male' te genereren. Hij slaagde er niet in.

Wynia's week: Woke is zo radicaal geworden dat zelfs het Engeland van 1000 jaar geleden niet meer blank mag zijn. Maar blackwashing is en blijft brainwashing | 4

De westerse zelfproblematisering is zo tomeloos geworden dat zelfs het verleden eraan moet geloven. De huidige hype van inkleuring van oude foto's en filmbeelden biedt aan het wokisme een gouden kans om het 'witte' Europese verleden over te sausen – want zie, Google deed het al met Gemini op grote schaal. Wat een mooie, fleurige plaatjes toch, hoe kun je daar op tegen zijn!

Jan J.B. Kuipers werkte mee aan diverse onderwijsmethoden en was decennia werkzaam in de erfgoedsector. Hij is auteur van onder meer [‘Dwepers en dromers. Tegenculturen in Nederland 1890-1940’](#) (2022), [‘De vlucht naar boven. Tegenculturen in Nederland in de jaren zestig en zeventig’](#) (2023) en [‘High van de Zeeuwse mist’](#) (2024).

Wynia's Week verschijnt 156 keer per jaar en wordt **[volledig mogelijk gemaakt](#)** door de donateurs.